

Obsah

Strana

Grafické symboly	10
Slovo autorky	11
Jak používat tuto knihu	12
1 DĚTSKÁ ŘEČ	13
1.1 Jak má dítě mluvit v prvním, druhém, třetím roce života?	15
1.2 Jak má dítě mluvit ve čtvrtém a pátém roce života?	16
1.3 Jak má mluvit předškolák?	16
2 PODPORA VÝVOJE ŘEČI	19
2.1 Mohu vývoj řeči podporovat už od narození?	21
2.2 Mohu rozvoj řeči podpořit volně dostupnými logopedickými programy, knihami, CD a pracovními listy?	22
2.3 Doporučíte mi hračky, které pomáhají rozvíjet řeč?	22
2.4 Moje dítě po mně nechce opakovat. Básničky ani písničky ho nezajímají. Jak ho motivovat k mluvení?	23
2.5 Kdy je třeba navštívit logopeda?	24
2.6 Zním dítě, které špatně mluví. Mám na to upozornit jeho rodiče?	25
3 PŘÍČINY OBTÍŽÍ	27
3.1 Proč má dnes tolik dětí problémy s řečí?	29
3.2 Proč má moje dítě problémy s řečí?	29
3.3 Jak často se vyskytují poruchy řeči u dětí?	30
3.4 Může dětskou řeč ovlivnit dědičnost?	30
3.5 Může dětskou řeč ovlivnit způsob, jak s dítětem mluví rodina (hodně/málo, vhodně/nevhodně, „dětsky“...)?	31
3.6 Mohou dětskou řeč ovlivnit časté záněty středního ucha?	31
3.7 Mohou dětskou řeč ovlivnit potíže s dýcháním (zvětšená nosohltanová mandle, alergie, astma, časté záněty dýchacích cest, vybočená nosní přepážka aj.)?	32

3.8	Může dětskou řeč ovlivnit dudlík?	32
3.9	Může dětskou řeč ovlivnit cumlání palce nebo prstů?	33
3.10	Může dětskou řeč ovlivnit dlouhodobé kojení?	33
3.11	Co znamená, že je třeba dítěti „podstříhnout jazyk“?	33
3.12	Moje dítě má křivé zoubky. Může to ovlivnit jeho výslovnost?	34
3.13	Může výslovnost ovlivnit výměna mléčných zoubků?	34
3.14	Může dětskou řeč ovlivnit sledování televize?	34
3.15	Moje dítě je velmi hyperaktivní. Může to mít vliv na jeho řeč?	35
3.16	Může dítě začít šišlat nebo koktat, protože to odpozoruje od vrstevníků?	36
3.17	Může náhlá tragická událost způsobit, že dítě přestane mluvit nebo začne koktat?	36
4	VÍCEJAZYČNOST	39
4.1	Manžel(ka) mluví jiným jazykem. Bude se řeč našeho dítěte vyvíjet jinak než u česky mluvících rodin?	41
4.2	Žijeme v zahraničí. Bude to mít vliv na řeč našeho dítěte?	41
4.3	Jakých chyb se při vícejazyčné výchově vyvarovat, abychom nebrzdili vývoj řeči dítěte?	41
4.4	Chci své dítě učit cizí jazyk. Kdy mohu začít a na co si mám dávat pozor?	42
4.5	Může se moje dítě dívat na anglické nebo jiné cizojazyčné pohádky?	42
5	NESPRÁVNÁ VÝSLOVNOST	45
5.1	Jakou hlásku v jakém věku má dítě umět vyslovit?	47
5.2	Dokdy může dítě ještě „šišlat“?	47
5.3	Já ani manžel(ka) neumíme správně vyslovit R. Naučí se ho naše dítě? Můžeme to s ním doma trénovat my, nebo máme požádat někoho jiného?	48
5.4	Moje dítě má velmi „nemotorný jazyk“. Jak s ním můžeme cvičit?	48
5.5	Proč děti komolí slova? Proč tutéž hlásku řeknou v některých slovech správně a v jiných ne? Naučí se ji používat všude?	49
5.6	Jak své dítě mohu naučit hlásku, kterou neumí vyslovit?	50

5.7	Co mám dělat, když moje dítě některou hlásku umí vyslovit, ale nepoužívá ji? ..	51
5.8	Co jsou to průpravná cvičení?	51
5.9	Mám svoje dítě opravovat, když něco vysloví nesprávně? Jak mám reagovat na nesprávnou výslovnost?	52
5.10	Jak dlouho trvá, než se dítě naučí správně vyslovovat a používat novou hlásku?	52
5.11	Nacvičujeme jednu hlásku už půl roku, a dítě ji stále neumí. Mám ho ještě trápit?	52
5.12	Musí se dítě do určitého věku naučit všechny hlásky? Může se správně vyslovovat naučit i dospělý?	53
6	POZDNÍ NÁSTUP ŘEČI	55
6.1	Může logoped pracovat i s dítětem, které ještě nemluví?	57
6.2	Můj známý říkal, že logopedii stačí řešit po čtvrtém roce. Je to pravda?	57
6.3	Moje dítě ještě nemluví. Dokdy mám čekat, než začne mluvit?	57
6.4	Co mohu udělat, aby se u mého dítěte „nastartovala“ řeč?	58
6.5	Není lepší nechat to na přirozeném vývoji? K čemu něco urychlovat? Každé dítě je přece jiné, jedno se něco naučí dříve, jiné později, nemůžeme je posuzovat podle nějaké tabulky... ..	58
6.6	Moje dítě začalo mluvit později než jeho vrstevníci. Dožene to?	59
6.7	Jiný odborník (neurolog, psycholog, pediatr) mi řekl, že moje dítě má dysfázii. Co to je?	60
6.8	Mnoho nemluvicích dětí se rozpovídá ve školce. Proč? Nestačilo by tedy dát nemluvicí dítě do školky? Nač ho trápit logopedií?	60
6.9	Jak mému dítěti může pomoci učitel v MŠ?	61
6.10	Moje dítě mluvilo, a najednou přestalo. Proč?	62
6.11	Jak vypadá logopedická terapie s úplně malými dětmi, které ještě nespolupracují?	62
7	NEPLYNULÁ ŘEČ	65
7.1	Moje dítě začalo ve třech letech koktat. Přejde to?	67
7.2	Co mám dělat, když moje dítě začalo koktat?	67

7.3	Může se z toho rozvinout skutečná koktavost? Jak to poznám?	67
7.4	Proč moje dítě někdy mluví plynule a jindy se zakoktavá?	68
7.5	Moje dítě koktá, ale u logopeda mluví plynule. Proč?	68
7.6	Jak koktavost ovlivní život mého dítěte?	68
7.7	Jak mohu svému dítěti pomoci vyrovnat se s koktavostí?	69
7.8	Jak svému okolí nebo jiným dětem vysvětlím, že moje dítě koktá?	69
7.9	Dá se s koktavostí pracovat i v dospělosti?	70
7.10	Moje dítě umí pěkně mluvit, ale často nesrozumitelně brebtá. Je to také porucha řeči?	70
8	HLAS	73
8.1	Moje dítě je často ochraptělé. Mám navštívit logopeda?	75
8.2	Moje dítě často křičí. Jak mu mám vysvětlit, aby to nedělalo?	75
8.3	Co mohu dělat, když má moje dítě časté potíže s hlasem?	75
9	ŠKOLA A PORUCHY ŘEČI	77
9.1	Moje dítě neumí vyslovit R. Je to důvod, aby ještě nešlo do školy?	79
9.2	Co je to poradenské centrum?	79
9.3	Znamená špatná výslovnost u předškoláka budoucí potíže ve škole? Lze problémy s učením předvídat už před nástupem do školy?	79
9.4	Jak řeč souvisí s poruchami učení?	80
9.5	Co v praxi znamená „integrace“ žáka?	80
9.6	Proč je třeba dítě s poruchou řeči integrovat?	81
9.7	Jakou pomoc moje integrované dítě ve škole dostane?	81
9.8	Je-li moje dítě integrované, ovlivní to jeho další vzdělávání?	82
10	AUTISMUS	83
10.1	Co je autismus?	85
10.2	Kdo, kdy a jak diagnostikuje autismus?	85
10.3	Moje dítě nemluví. Může mít autismus?	85
10.4	Jak mohu svému autistickému dítěti pomoci s komunikací?	86

10.5 Jak mohu autistickému dítěti pomoci, aby lépe komunikovalo se svými vrstevníky?	86
11 POSTIŽENÍ A ŘEČ	89
11.1 Moje dítě má vrozené postižení. Kdy nejdříve můžeme kontaktovat logopeda?	91
11.2 Věnuje se dětem s postižením jiný specializovaný logoped?	91
11.3 Může se dítě s poruchou sluchu naučit mluvit, nebo musí používat posunky?	91
11.4 Může logoped pomoci s komunikací i dítěti, které vůbec nemluví?	92
11.5 Když dítě učíme komunikovat pomocí kartiček nebo posunků, může se ještě rozmluvit?	92
11.6 Moje dítě má obtíže s polykáním jídla. Mám kontaktovat i logopeda?	92
11.7 Jak najdu vhodné centrum pro svoje dítě?	93
11.8 Mám pocit, že se moje dítě v řeči moc neposouvá. Rád(a) bych současnou péči doplnil(a) o speciální metodu, kterou nabízejí v jiném centru. Pomůže to mému dítěti?	93
12 KDE HLEDAT POMOC	97
12.1 Jak najdu logopeda?	99
12.2 Mám si logopeda najít ve zdravotnictví, nebo ve školství?	99
12.3 Může logoped odmítnout péči o moje dítě?	99
12.4 Kdy a jak mohu změnit logopeda?	100
12.5 Místní logoped má velmi dlouhý pořadník. Mohu něco udělat už teď? ...	101
12.6 V naší školce byl logoped. Stačí to, nebo mám vyhledat dalšího?	101
12.7 Potřebuji zprávu do školy. Kdo mi ji vystaví?	102
12.8 Pomůže mi logopedická zpráva ke speciálním příspěvkům na dítě nebo k prodloužení rodičovské dovolené?	102
13 JAK TO VYPADÁ NA LOGOPEDII	105
13.1 Jak probíhá první setkání na logopedii? Mám na ně dítě nějak připravit? ...	107
13.2 Proč se na prvním setkání logoped věnuje více mně než dítěti?	107

13.3	Jak vypadá a jak dlouho trvá logopedická diagnostika?	108
13.4	Zůstanu jako rodič venku za dveřmi, nebo budu uvnitř?	108
13.5	Jak často se chodí k logopedovi?	108
13.6	Jak dlouho trvá jedno sezení?	109
13.7	Jak probíhá logopedické sezení?	109
13.8	Kolik stojí jedno sezení u logopeda?	110
13.9	Může mě logoped poslat na jiné vyšetření?	110
13.10	Proč náš logoped pořizuje ze setkání videonahrávky?	110
13.11	Nemám možnost navštěvovat logopeda. Existuje logoped, který by přišel k nám domů nebo nabízel konzultace online?	111
13.12	Žijeme v zahraničí a naše dítě potřebuje logopeda. Jaké máme možnosti?	111
14	OBLASTI STIMULACE	113
14.1	Proč na logopedii foukáme do vrtulky?	115
14.2	Jak vypadají dechová, foukací a hlasová cvičení na logopedii?	115
14.3	Cvičí všechny děti stejné cviky s jazykem?	116
14.4	Ortodontista nás poslal na logopedii kvůli tzv. „dětskému polykání“. Co to je?	116
14.5	Co znamená, že má dítě nedostatečné sluchové vnímání, fonemický sluch? Musím s ním jít na ušní?	117
14.6	Jak mohu u dítěte rozvíjet sluchové vnímání?	118
14.7	Jak mohu u dítěte rozvíjet slovní zásobu?	118
14.8	Jak mohu u dítěte rozvíjet tvoření vět a příběhů?	119
14.9	Jak dítě naučit mluvit gramaticky správně?	120
14.10	Jak mohu svému dítěti pomoci s porozuměním řeči?	120
14.11	Na čem závisí efektivita terapie? Má logopedie vůbec smysl? Není to tak, že mluvit se dítě nakonec buď naučí, a nebo nenaučí?	121
14.12	Jak dlouho trvá, než se dítě všechno naučí a logopedická péče skončí? Je péče zakončena nějakou zprávou?	122

15 DOMÁCÍ NÁCVIK	125
15.1 Jak často je třeba doma cvičit úkoly od logopeda?	127
15.2 Nerozumím tomu, co přesně logoped s dítětem dělá. Jak to mám doma zopakovat?	127
15.3 Jak mohu svoje dítě motivovat k domácímu cvičení?	127
15.4 Cvičíme pořád dokola s těmi samými obrázky, dítě to nudí. Jak mohu cvičení udělat zábavnějším?	128
15.5 Mám dítěti za dobrou práci na logopedii koupit odměnu?	129
16 CHECKLIST	131
16.1 Jak má zdravé dítě mluvit ve třech letech?	133
16.2 Jak má zdravé dítě mluvit v pěti letech?	135